

Dr. Ambrus-Füzi Krisztina*:

A név ezentúl kötelez a befektetési alapoknál is

Egy befektetési alap neve az adott alappal kapcsolatos információkat közli a befektetők felé, ezért a forgalmazás kapcsán is fontos jelzés. Ezzel találkozik először a befektető, amikor megismer egy befektetési alapot, így egy hangzatos név jelentős hatással lehet tranzakciós döntéseire. Az alapkezelők a korábbi szabályozás alapján szinte szabad kezet kaptak az alapok elnevezésére, így bármilyen fantáziánévvel elláthatták termékeiket. Ebben is változást hozott az új szabályozás idén szeptembertől.

Miért volt szükség a jogszabályi előírásokra?

A befektetési alapok esetében a legfontosabb dokumentum a kezelési szabályzat, melyben minden lényegi és technikai jellegű információnak szerepelnie kell. Ez a befektető számára igazi kincsésbánya, azonban az információk halmazában egy átlagos befektető könnyen elveszhet. Így számára mankót jelenthet a maximálisan 3 oldal terjedelmű kiemelt információkat tartalmazó dokumentum (KID), ami nagy vonalakban bemutatja az alap legfontosabb tulajdonságait. A befektetési alapok átláthatóságának javítása és a befektető döntéseinek segítése céljából merült fel az az igény, hogy jogszabályi szinten lenne szükséges az alapokat a portfóliójuk összetétele alapján kategorizálni és ezt a nevükben is megjeleníteni.

A korábbi szabályozás is ismerte a befektetési alapok elsődleges eszközkategória szerinti csoportosítását, amely alapján az értékpapíralap és az ingatlanalap volt elérhető a lakossági befektetők számára. Korábban az értékpapíralap elnevezés alatt ömlesztve voltak megtalálhatók a különböző eszközökbe fektető alapok. Például értékpapíralapnak minősült – és minősül még jelenleg is - a kötvényalap és a származtatott részvényalap is, pedig jellegüket tekintve nagyon különböztek egymástól. Egy befektető azonban magából a névből korábban nem feltétlenül láthatta ezeket a különbségeket.

Milyen újdonságot hozott az új szabályozás?

E problémák orvoslására módosították a kollektív befektetési formák befektetési és hitelfelvételi szabályairól szóló [kormányrendeletet](#). Az új szabályok kialakítása során a jogalkotó feltérképezte a befektetési alapok piacát olyan szemmel, hogy az elsődleges eszközkategóriákon belül milyen típusú alapok vannak jelen. A típusok esetében ezt követően pontosan meghatározták, hogy milyen eszközöket, illetve ezekből minimálisan mennyit kell kötelező jelleggel a portfólióban tartani. Emellett az előírások között szerepel az is, hogy a kötelező befektetések mellett milyen eszközök elhelyezésére van még lehetőség az alapon, és ezek legföljebb mekkora részét tehetik ki a portfóliónak. Újdonságot jelent, hogy az alap nevében magyar nyelven, egységes formában használva meg kell jelennie a típus megnevezésének is. A befektetők minél teljesebb tájékoztatása érdekében emellett lehetőség van az alap nevében egyéb alkategória típust is feltüntetni. Az alkategória a piaci szereplők által ma is használt és széles körben ismert elnevezés lehet (például futamidő, földrajzi megjelölés).

Nézzünk egy gyakorlati példát, hogy mit is jelentenek a változások. A korábbi szabályozás alapján két kötvényalap portfólió-összetétele úgy is alakulhatott, hogy az egyik alapban 40%-ban volt kötvény típusú eszköz, míg a másikban ez az arány 90% körül mozgott. Mindkettő elnevezésében szerepelhetett a kötvényalap megnevezés, jöllehet azok befektetési politikája és portfólió-összetétele különbözött egymástól. Az új szabályozásnak köszönhetően, ha jelenleg egy alapot kötvényalaprak neveznek el, akkor a portfóliójában legalább 55%-ban hitelviszonyt megtestesítő értékpapírnak, illetve ilyen eszközzel szembeni kitettséget biztosító eszköznek kell szerepelnie. Emellett kötelező még minimum 8%-ban állampapírt tartani, és lehetőség van maximálisan 37%-ban egyéb eszközt is elhelyezni a portfólióba.

A jogszabályi változás összesen 14 típust hozott létre. Ezek közül egyesek önállóan is használhatók (például kötvényalap, részvényalap, vegyes értékpapíralap, árupiaci alap). Vannak olyan típusok, amelyek a fő típusok speciális változatai. Ilyen például a tőkevédett alap vagy az unikális alap, amely a kötvényalapokhoz hasonló eszközöket tartanak, csak szigorúbb limitekkel, speciális céllal működhetnek. Az indexkövető alap speciális részvény- vagy kötvényalapként működik, amely portfóliójában egy meghatározott indexet követ. A tőkepiaci környezettől függetlenül pozitív hozam elérésére törekvő abszolút hozamú alapok portfólióira vonatkozóan csak annyi a korlát, hogy tudatosan és tartósan ne alakítson ki vagy érjen el olyan eszközportfóliót, amely egyéb befektetési alaptípusokra vonatkozik.

Az alapok alapja esetén olyan típusról beszélhetünk, amely önállóan is állhat, de adott esetben megjelölhető az altípus is (például kötvényalapok alapja). A származtatott alap pedig olyan típus, amely csak egy másik típussal állhat együtt (például származtatott részvényalap). Ilyenkor tudhatjuk, hogy mindkét típus jellemzőivel bír az adott alap. A vegyes alap, az ingatlanalap, a kockázati tőkealap és a magántőkealap elsődleges eszközkategória, de egyúttal típus is. A vegyes alap új kategóriaként jelent meg, amely a portfólió-összetétele alapján átmenetet képez az értékpapíralap és az ingatlanalap között. A kockázati tőkealap és magántőkealap pedig elsősorban az intézményi befektetők részére érhető el.

Milyen feladat hárult az alapkezelőkre az új szabályozás miatt?

Az alapkezelők számára kihívást jelentett 2024 nyara, mivel ez év szeptember 1-ig valamennyi érintett befektetési alapot meg kellett feleltetni az új szabályoknak. Első lépésként az alapkezelőknek szükséges volt a befektetési politika és a portfólió-összetétel alapján meghatározni, hogy az adott befektetési alap milyen típusba tartozik, majd a típus kiválasztását követően ezen elnevezést fel is kellett tüntetni az alap nevében. A megfeleltetés a kezelési szabályzatok módosításával is járt, így szükséges volt azokat a Magyar Nemzeti Bank (MNB) által engedélyeztetni. A befektetők 2024. szeptember 1-től találkozhattak a befektetési alapok új elnevezéseivel.

Miért előnyösek az új szabályok a befektetők számára?

Az új szabályok hozzájárultak ahhoz, hogy a befektetési alapok kiválasztása egy egyszerűbb folyamat legyen a befektető számára. Olyan szabályozás jött létre, amely a „*nomen est omen*” („a név kötelez”) régi latin mondást idézi fel. Magyarul elvárás lett, hogy a névhasználat egyértelműen

tükrözze a portfólió összetételét. Ennek köszönhetően lehetőség nyílt arra, hogy a befektető az „almát almával, a körtét körtével” hasonlítsa össze, amikor befektetési alapot kíván választani. Az új szabályoknak köszönhetően ugyanis a befektető az alapok neve, a névben szereplő típus alapján tudja azokat az alapokat figyelembe venni, amelyek esetében el tudja képzelni a befektetés lehetőségét. Miután pedig kiválasztotta a potenciálisan szóba jöhető befektetési alapokat, az egyes alapok KID-jei segítséget nyújtanak számára az alapok fő paramétereinek (például kockázati szint, teljesítmény-forgatókönyv, költségek) összevetésére.

Az új szabályozás egy másik pozitív hozadéka, hogy a Magyarországon értékesített alapok esetében a névben magyar nyelven mindenképpen megjelenik az alaptípus megnevezése. Az eddigi gyakorlat szerint a befektetési alapok sokszor idegen nyelvű kifejezést hordoztak a neveikben. A nyelvtudással nem rendelkező befektetők számára ezért nehézséget okozott az alap elnevezésének értelmezése. Az viszont, hogy az alap elnevezésében ezentúl legalább a típusnak szerepelnie kell magyar nyelven, segítségül szolgálhat a befektetőknek a döntési folyamataikban, így másokkal azonos esélyekkel indulhatnak a számukra megfelelő alap kiválasztására.

Milyen kérdések várnak még tisztázásra a jövőre nézve?

Ami a további teendőket illeti, ezekre hatással van az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (ESMA) 2024 augusztusában kiadott iránymutatása, amely az alapok nevében a környezeti, társadalmi és vállalatirányítási (ESG), illetve a fenntarthatósággal kapcsolatos kifejezések használatáról fogalmaz meg előírásokat. Ezeket még be kell építeni a nemzeti jogi és felügyeleti keretrendszerünkbe. Fontos feladat lesz a jövőben nyomon követni azt, hogy ne csak zöldnek tűnjön egy befektetési alap, vagyis ne csak marketingeszközként szerepeljen a nevében az „ESG” vagy „fenntartható” megnevezés, hanem ténylegesen legyen elkötelezett a fenntarthatósági célkitűzések iránt.

** A szerző a Magyar Nemzeti Bank tőkepiaci felügyelője*

„Szerkesztett formában megjelent 2024. november 19-én az Economx.hu oldalon.”